Dan kada se posvećujemo našim najbližim, posebno naših precima, čiji smo izdanci, u svakom pogledu, hoćeš nećeš, budi razmišljanja o prošlom vremenu i našem ponašanju u ovom i ovakvom vremenu. "Poštuj starije i tebe će mlađi" tek je jedna od niza narodnih izreka koje tako puno poručuje nama mlađima nasljednicima nših predaka. Svečanost trenutka, sam blagdan, sugerira da su preci bili dobri ljudi, te da, shodno tome, razmišljamo i usvojimo ono najbolje što su oni činili.

Intergeneracijska solidarnost nalazi svoje mjesto u ekonomskoj politici; posebno je to naglašeno u sustavu zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, te politici javnog duga odnosno inozemnog duga. Oba sustava, zdravstveno i mirovinsko, imaju znatne probleme sa prilično neizvjesnim ishodom, budućnošću. Glede inozemnog duga – pretjerali smo.

Umjesto da brinemo o budućim generacijama radeći i stvaraći nove vrijednosti i tako se odužujemo svojim precima, mi se zadužujemo. Kod većine građana stalno je prisutna dilema da li se i u kojoj mjeri možemo zadužuivati danas čije će anuitete plaćati generacije koje dolaze poslije nas (naši nasljednici). Ekonomska teorija, iako upozorava, nije dala konačne odgovore. Ipak zaduživanje može značiti i znači da će anuitete “baštiniti” naši nasljednici. Imajući u vidu da je inozemni dug veći od BDP-a teško je reći da ih očekuje “svijetla budućnost”.

Jednaka se dilema može postaviti i za buduće generacije kao uostalom i za nas same u kojoj smo mjeri imali pravo nacionalizirati (podržavljenje društvenog bogatstva) i potom prodavati prethodno godinama kumulirano bogatsvo. Postavlja se pitanje da li su nam preći ostavili tu imovinu (nacionalno bogatstvo) da je uživamo prodavši je ili samo da je čuvamo budućim generacijama, ako je već nismo u stanju uvećati. Pitanja su, govoreći u terminima ekonomske teorije i ekonomske politike, blago rečeno, složena. Postoje mišljenja da svaka generacija vrši optimalno restrukturiranje nacionalnog bogatskva i time se odgovorno odnosi prema budućim generacijama; tako se na primjeren način zahvaljuje prethodnim generacijama za učinjene napore, odnosno akumuliranu štednju koja je rezultirala povećanjem nacionalnog bogatstva.

Zemlje u tranziciji posebno su suočene sa ozbiljnom odgovornošću prema budućim generacijama. Nije svejedno na koji način je prodano/"rasprodano" državno odnosno društveno vlasništvo. Slovenija je jedan uspješan primjer. Ulaskom u eurozonu gotovo je sve „prokockala“. Češka i Poljska se također smatraju uspješnim primjerima (!?) privatizacije društvenog odnosno državnog vlasništva.

Model hrvatske privatizacije nije moguće nazvati uspejšnim. Hrvatska je bila razvijeniji dio bivše

Jugoslavije. Jedanko je tako poznata izvozna orjentacija hrvatske privrede u bivšoj Jugoslaviji. Od svega nije ostalo gotovo ništa. Učinkovitost hrvatskog gospodarstva, bez obzira na ratne strahote, je neprimjerena ako se ima u vidu da je BDP iz 1990. godine ostvaren tek 2004. godine (prošlo je 15 godina – sic!). Kriza koja je potom nastupila (2007. godine) dramatično je smanjila veličinu BDP-a pa smo opet na razini devedesetih godina prošlog stoljeća. Odu nam dva desetljeća - u ništa.

Poneki ekonomisti, među kojima ima i vodećih ekonomskih imena, osporavali su privatizaciju nacionalnog bogatstva. Na žalost bili su u pravu. Autor ovih redaka je javno prezentirao moguća rješenja učinkovite privatizacije u svojim radovima ne nedavno već davne 1994. godine.

Ono što je zabrinjavajuće, danas, je odlučan/tvrdoglav/itd. nastavak započete politike prethodne vlasti. (Jednako se neprimjereno ponašamo kada su u pitanju stečajevi koji povećavaju samo nezaposlenost.) Malo ili nimalo se ne razmišlja što će biti kada se konačno proda obiteljsko srebro. Investicije iz inozemstva, tzv. green field investicije, su tek dio cjelokupne priče i nikako nisu dostatne da se dinamirzira izmjena privredne strukture. Uostalom ne postoji niti jedna razvijena zemlja koja svoje gospodarsko postignuće zahvaljuje inozemnim investicijama. Problemi se iz dana u dan usložnjavaju.

Prema tome, jasno je da nismo bili ovlašteni, niti smo to mogli biti, privatizirati - rasprodati nacionalno bogatsvo (koje je bilo temelj mirovinskog osiguranja uvećanog za međugeneracijsku solidarnost). Porazni rezultati će se morati godinama sanirati. Kada se vrijeme dinamizira, kao što svjedočimo promatrajući promjene temeljem Treće tehnološke revolucije, tada su zaostaci teško, ako su uopće, nadoknadivi.

Danas cijela se priča dodatno usložnjava uslijed financijske koja sve više postaje kriza realne ekonomije. Sve zemlje, bile ili ne bile članice nekih širih regionalnih asocijacija, štite nacionalnu ekonomiju kako bi učinci krize bili što manji i kako bi osigurali dostojanstvo svojim građanima. Nerazvijeni imaju manje šanse, ali to znači, istovremeno, i veći izazov njihovim vladama. Hrvatska je upravo takav slučaj. Naprosto se mora reći: biti nerazvijen i istovremeno raspolagati tolikim priordnim i položajnim bogatsvima odista je tragično, da ne kažem – glupo.

U tom smislu **valja sugerirati budućoj vlasti što znači: Predsjedniku države, Predsjedniku Sabora i Predsjednku/ci Vlade da sustavno i odlučno dijagnosticiraju postojeće stanje i da, temeljem dijagnoze, odlučno razmotre razvojne šanse. Hrvatska je dio svijeta i samo kao takva može nadoknaditi ogromne propuste i ispraviti velike greške iz nedavne prošlosti. Slučaj privatizcaije je samo najpoznatiji a nikako ekscesni slučaj. Pozivam i sazivam mudrost vodstva hrvatske zemlje da promisle o svojoj ekonomskoj i socijalnoj politici u pogledu intergeneracijske solidarnosti koja je od odlučujućeg značaja za budućnost Hrvatske.**

Istovremeno se zahvaljujem našim precima što su nam omogućili da samostalno promišljamo svoju budućnost. Ispravan put znači najučinkovitiji način zahvale za njihove žrtve koje su date za mogućnosti koje mi danas imamo. Propuštanje šansi znači nezahvalnost prema našim precima i neodgovornost prema našoj djeci koji će nastaviti put gdje mi stanemo. Na nama je da odradimo svoj dio posla. Za sada nismo zaslužili

prolaznu ocijenu.